

OBNOVA RATNOGA SKLONIŠTA NA ŠIROKOM BRIJEGU, I.

18. svibnja – 19. lipnja 2015.

► Piše: **Josipa Vukoja**

18. svibnja

Danas su započeli radovi na zaštiti ratnoga skloništa u franjevačkom samostanskom vrtu na Širokom Brijegu. Radove izvode Dragan, Damir i Krešo Galić. Početku radova nazočili su fra Miljenko Stojić, vicepostulator postupka mučeništva »Fra Leo Petrović i 65 subraće«, gvardijan fra Tomislav Puljić i Ivan Spajić, arhitekt.

Najprije je postavljeno osvjetljenje te se pristupilo čišćenju unutrašnjosti skloništa od nanosena mulja i smeća. Pronađene su krunice, fotografije, pisma koje su vjernici ostavljali na ovom mjestu. Svi pronadjeni predmeti pohranjeni su u arhiv Vicepostulature.

19. svibnja

Nastavljeni su radovi u unutrašnjosti ratnoga skloništa. Postavljena je i zaštita kako hodočasnici ne bi mogli ulaziti u njega tijekom izvođenja radova.

20. svibnja

Završava se prvi dio radova, odnosno čišćenje u unutrašnjosti ratnoga skloništa. Unutrašnjost je potpuno očišćena te je izbačen sav nepotreban materijal. Radovi će biti nastavljeni čim dopuste vremenske prilike.

25. svibnja

Danas su započeli radovi na vanjskoj strani južnoga ulaza u sklonište. Radi se na čišćenju stijene iznad ulaza te je započet iskop za kamene stube na samu ulazu u sklonište. Želi se vjernicima omogućiti prikladan pristup te osigurati da se na ulaz mogu staviti rešetkasta vrata kako bi se onemogućio ulaz bez nadzora. Isto će se tako prikladnim neupadnim kanalima spriječiti prodor vode u ratno sklonište. Poteškoću predstavlja kiša koja svako malo prekida radove.

26. svibnja

Nastavljeni su radovi na iskopu ulaza i čišćenju toga prostora. Pronađeno je i nešto predmeta u zemlji koji su pohranjeni u arhiv Vicepostulature. I danas je radove povremeno prekidala kiša, ali ipak je urađeno dosta posla.

27. svibnja

Nakon nekoliko kišnih dana osvanuo je sunčan dan te su radovi na zaštiti ratnoga skloništa nastavljeni. Radi se iskop južnog ulaza i odvozi se suvišan materijal. Također je dotjerano 5 kubika kamena kojim će se obložiti ulaz. Darovala ga je Ruža Ramić, udovica Nikole Nine Ramića iz Mokrog.

Prilikom otkopa pojavila se i manja jama, na samu ulazu. O svemu je odmah obaviješten vicepostulator fra Miljenko Stojić koji svakodnevno obilazi teren i prati tijek radova, kao i gvardijan fra Tomislav Puljić.

28. svibnja

Kako bi se brže i lakše raščistio prostor, dovezeni su mali bager i bušilice za kamen. Istodobno dok traje bušenje dovezan je i pijesak koji će poslužiti za poravnanje prostora na ulazu u sklonište.



Dovršavanje potpornog zida u unutrašnjosti ratnog skloništa

Također je miniran određen dio prilaza u sklonište s kojega se višak kamena nije mogao odstraniti na drukčiji način. Miniranje je obavljeno s ukupno 13 mina.

29. svibnja

Nastavljeno je kopanje i raščišćavanje prostora na južnom ulazu gdje će biti izgrađene stube. Iz Turčinovića je dovezeno 15 kubika kamena koji će biti postavljen na južnom ulazu. Darovao ga je Miro Knezović.

1. lipnja

Odmah ujutro nastavilo se s iskopavanjem južnog ulaza te miniranjem pojedinih dijelova. Dovezeno je još 5 kubika kamena. Darovao ga je Ivan Penavić Ića iz Mokrog (Ljuteš).

2. lipnja

I danas se u jutarnjim satima radilo na raščišćavanju ulaza u sklonište. Poslije podne je sve bilo spremno i započelo se sa zidanjem prilaznih zidova od kamena koji će, zajedno s kamenim stubama, spriječiti nanose zemlje i vode u sklonište.

3. lipnja

Nastavljeno je zidanje zidova na ulazu u sklonište. Radnici polako, ali precizno slažu kamene blokove te se već polako nazire kako će zidovi izgledati.

Radovi se nastavljaju u petak, jer je u četvrtak 4. lipnja Tijelovo.

5. lipnja

Zidovi, koji će uskoro biti gotovi, zidu se punom parom. Radovi se nastavljaju u utorak.

9. lipnja

Radovi su danas prekidani jer su radnici pomagali u otkopavanju ljudskih posmrtnih ostataka na gradilištu novoga parkirališnoga prostora na Bakamuši. Prilikom radova pronađeno je osam grobova načinjenih od kamenih ploča (poslije su pronađena još dva). To i drugi znakovi kažu nam da ne potječu iz Drugoga svjetskog rata.

10. lipnja

U jutarnjim satima završeni su zidovi na južnom ulazu u sklonište. Započeli su radovi u unutrašnjosti.

11. lipnja

Danas se nastavilo s izgradnjom zida u unutrašnjosti skloništa. Zida se zid na desnoj strani pri južnom ulasku u sklonište. Graditelji ratnoga skloništa mislili su tu izići van, ali su naišli na zemlju. Zbog toga su morali zatrpati taj dio te su prokopali ovaj današnji ulaz. Međutim, sklonište se na tom mjestu počelo urušavati pa smo morali pristupiti ovom zahvatu.

12. lipnja

Nastavljeno je zidanje započeta zida te je u dopodnevним satima taj dio završen. Popodne se nastavilo s pripremom terena za izgradnju stuba koje vode u sklonište.

15. lipnja

Jutros se započelo s radom na stubama. Završene su tri stube počevši iz skloništa prema van.



Novoizgrađene stube na južnom ulazu u ratno sklonište

16. lipnja

Nastavljen je rad na stubama. Napravljeno je dosta posla. Iako je radove povremeno prekidala slaba kiša, izgrađeno je više od pola stuba.

18. lipnja

Jučer, 17. lipnja, zbog kiše se nije radilo na ratnom skloništu. Danas su radovi nastavljani i već se nazire kako će stube konačno izgledati. Radove svakodnevno prati vicepostulator fra Miljenko Stojić, gvardijan fra Tomislav Puljić, a često je na terenu i arhitekt Ivan Spajić.

19. lipnja

Prvi nužni radovi na južnom ulazu u ratno sklonište privode se kraju. U jutarnjim satima završeno je popločavanje ulaza, stube su izgrađene do vrha ulaza u sklonište, a popodne se radilo na njihovu fugiranju. ✍

Dekret pape Urbana VIII.

U skladu s dekretom pape Urbana VIII. i uredbom II. vat. sabora izjavljujemo da ne želimo preteći sud Crkve kome se potpuno podvrgavamo. Riječi »mučenik«, »mučeništvo«, »čudesna« i slično imaju u ovom glasilu samo vrijednost ljudskog svjedočenja.

STOPAMA POBIJENIH

glasilo Vicepostulature postupka mučeništva
»Fra Leo Petrović i 65 subrača«, VIII., 2 (15),
Široki Brijeg, 2015. , srpanj – prosinac, 2015.

Glavni i odgovorni urednik:
fra Miljenko Stojić, vicepostulator

Lektura i korektura:
Zdenka Leženić

Zaključenje broja: 25. lipnja

Adresa:
BiH: Kard. Stepinca 14, 88220 Široki
Brijeg
HR: Humac 1, p. p. 1, 20352 Vid

Veza:
tel.: +387 39 700-325
faks: +387 39 700-326
e-pošta: mostar@pobijeni.info
internet: www.pobijeni.info

Grafički prijelom i tisak:
FRAM-ZIRAL, Mostar

Glasilo izlazi polugodišnje:
siječanj i srpanj

Stare brojeve, osim posljednjeg, možete u pdf obliku preuzeti sa stranica portala pobijeni.info u poglavlju Izdavaštvo.

Cijena pojedinog primjerka:
3 KM; 12 KN; 3,75 EUR; 4,25 CHF;
6,50 USD; 6,50 CAD

Godišnja pretplata (s poštarinom):
BiH 7,5 KM; RH 33 KN; EU 7,5 EUR;
CH 8,50 CHF; SAD 13 USD; Canada
13 CAD

Slanje pretplate, dobrovoljnih priloga...
(s naznakom za Vicepostulaturu i za što):
a) poštanskom uputnicom
b) UniCredit Bank d.d. Mostar, poslovna
Ljubuški:
žiro-račun (BiH): 3381602276649744
devizni račun (inozemstvo):
IBAN: BA393381604876650839
SWIFT: UNCRBA22

ISSN: 1840-3808

RIJEČ UREDNIKA

fra Miljenko Stojić



Dragi čitatelji!

Pred nama je 15. broj ovoga našega glasila. Zacijelo razlog za malo slavije, ali ostavit ćemo to za neku drugu priliku. Sada nam je zauzeto raditi da se istina o prošlim vremenima konačno probije u našu javnost.

Mislimo da je to razumljivo samo po sebi? Ma nije! Čak ni tamo gdje smo nazgled mi sami sa sobom. Umjesto zanosa da se sve to istraži, događa se da se odmahuje rukom i kaže kako još nije sazrijelo vrijeme. A kada bi to bajno vrijeme trebalo sazrijeti? Takvi na to ne odgovaraju. No, mi možemo dotičnima reći da na taj način oni ponovo ubijaju već ubijene žrtve. Zvuči oporo i para uši, ali je istina. Treba se zaista nad svime time zamisliti.

Krivci smo ako dopustimo da jugokomunistička istina bude jedina istina koja će progovarati o našim pobijenima. Ne treba to biti ni neka naša istina. Neka to bude istina koja će odgovarati onomu što se zaista dogodilo. Tek tada će se određeni vjerojatno pokajati, oni koji nisu oprostili, to će vjerojatno također učiniti. Jugokomunistička suza nije nimalo vrjednija od suze njihovih žrtava.

U slučaju pobijenih hercegovačkih franjevac istina izgleda i ovako. Fra Leo Petrović, provincijal, štitio je u Mostaru obitelji jugokomunističkih pristaša i njihovih simpatizera, štitio je Židove i Srbe. Imamo svjedočanstva o tome i objavit ćemo ih u nekom od sljedećih brojeva *Stopama pobijenih*. Unatoč tomu, i mnogočemu sličnom, jugokomunisti su

ga ubili i do dana današnjega proglašuju ga fašistom. Smeta im i mrtav jer je volio svoj narod, svoju vjeru i sve druge narode. Dobro je to shvatio Europski parlament pa je komunizam proglasio totalitarnom ideologijom, jednako kao i nacionalsocijalizam i fašizam.

Živjeti nam je od istine koja oslobađa. Shvaća to i Hrvatski narodni sabor (HNS) BiH pa je još više podupro Odjel za Drugi svjetski i Domovinski rat. A on predstavlja koordinaciju dosad devet ustrojenih povjerenstava po općinama koja se trude iznijeti na svjetlo dana pravu istinu o Drugom svjetskom ratu i poraću. Još je mnogo ljudskih kostiju razasutih kojekuda po našoj domovini. I kao ljudi i kao kršćani trebamo ih dostojno pokopati i čuvati spomen na njih.

Mi ovdje na Širokom Brijegu, i drugdje, nastojimo obilježiti i spriječiti propadanje mjesta na kojima su ubijena naša franjevačka braća. Trenutno smo se malo više usredotočili na ratno sklonište, o čemu možete čitati u ovome broju. Hvala svima koji nam u tome pomažu na različite načine. Jedan je od njih da nam se daruje i klesani kamen, što također navodimo, a pritom kažu da im je to čast. Svjesni su, dakle, što se i zbog čega dogodilo.

Razmišljajmo pravilno, molimo se i onda će sve biti drukčije. Do sljedećeg broja neka vam je

mir i dobro!

IZ SADRŽAJA

Iz ljetopisa	4	Glas o znakovima	43
Povijesne okolnosti	22	Odjek u umjetnosti	44
Povjerenstva	25	Nagradni natječaj	45
Stratišta	26	Utamničeni	49
Pobijeni	30	Podsjetnik	51
Glas o mučeništvu	37	Razgovor	57